

VOORONTWERP VAN DECREET TOT INSTEMMING MET 1° HET PROTOCOL TOT WIJZIGING VAN ARTIKEL 50, LID A) VAN HET VERDRAG INZAKE DE INTERNATIONALE BURGERLUCHTVAART, GEDAAN TE MONTREAL OP 6 OKTOBER 2016 EN 2° HET PROTOCOL TOT WIJZIGING VAN ARTIKEL 56 VAN HET VERDRAG INZAKE DE INTERNATIONALE BURGERLUCHTVAART, GEDAAN TE MONTREAL OP 6 OKTOBER 2016

Samenvatting

Het Verdrag van Chicago van 1944 kwam tegemoet aan de behoefte aan internationale standaarden en afspraken voor een veilige en ordelijke ontwikkeling van het luchtverkeer. De voorliggende protocollen hebben betrekking op de Internationale Burgerlijke Luchtvaart Organisatie (ICAO), ingesteld bij het Verdrag van Chicago, en wijzigen de samenstelling van de Raad en de Commissie voor het Luchtverkeer.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Situering

Ondanks zijn symboolwaarde van ongebondenheid is het luchtruim staatkundig slechts in dezelfde mate vrij als de zee. In de territoriale nabijheid en boven het grondgebied van een Staat geldt diens recht van soevereiniteit, waarbij er slechts vrije toegang is voor de luchtvaartuigen van de eigen nationaliteit.

Op deze algemene en principiële onvrijheid kunnen uitzonderingen gemaakt worden door expliciete afwijkingen die naar hun voorwerp als de vijf vrijheden van de lucht werden onderscheiden. Deze vrijheden behelzen het recht van overvliegen, het recht van niet-commerciële landing en de rechten van respectievelijk aan en van boord brengen en doorvoeren van commerciële lading nl. passagiers en hun bagage, vracht en post.

Het Verdrag van Chicago van 7 december 1944 kwam tegemoet aan de behoefte aan internationale standaarden en afspraken voor een veilige en ordelijke ontwikkeling van het luchtverkeer. België heeft zijn akte van bekrachtiging op 5 mei 1947 neergelegd.

Dit Verdrag bepaalt onder meer dat er geen geregelde internationale luchtdiensten mogen worden geëxploiteerd over of tot in het grondgebied van één van de verdragsluitende Staten, tenzij met de bijzondere toestemming of vergunning van die Staat. Sindsdien werden er bilaterale luchtvaartakkoorden gesloten om die toestemming te regelen.

De voorliggende wijzigingen hebben betrekking op de Internationale Burgerlijke Luchtvaart Organisatie (ICAO), ingesteld bij artikel 43 van het Verdrag van Chicago, dat bepaalt dat die Organisatie "bestaat uit een Vergadering, een Raad en zodanige andere lichamen als nodig zullen blijken".

De Vergadering is het hoogste orgaan dat alle lidstaten verenigt. Ze komt ten minste om de drie jaar samen.

De Raad zetelt permanent en zorgt voor het beheer van de ICAO. De belangrijkste taken zijn onder meer:

- de aanwijzingen van de Vergadering uitvoeren en deze informeren;
- de financiën beheren;
- de voorzitter voor drie jaar verkiezen, de secretaris-generaal benoemen;
- de verschillende comités en commissies benoemen;
- de aanbevelingen van de Commissie inzake Luchtverkeer tot bijwerking en wijziging van de 19 technische bijlagen van het Verdrag onderzoeken;
- elke inbreuk op dit Verdrag, evenals elk geval van niet-naleving van de aanbevelingen of beslissingen van de Raad, aan de verdragsluitende staten melden;
- elke vraag die verband houdt met de organisatie en de exploitatie van het internationale luchtvervoer, met inbegrip van de internationale eigendom en exploitatie van internationale luchtdiensten, bestuderen.

Vier comités en een commissie vervolledigen deze organisatie:

- de Commissie voor het Luchtverkeer;
- het Comité luchtvervoer;
- het juridische Comité;
- het financiële Comité; en
- het Comité voor collectieve steun ten behoeve van de luchtvaart.

De Commissie voor het Luchtverkeer heeft als belangrijkste taken:

- • de wijzigingen aan de bijlagen bij dit Verdrag onderzoeken en ter goedkeuring aanbevelen bij de Raad;
- • technische subcommissies oprichten waarin elke verdragsluitende staat vertegenwoordigd kan zijn, indien dit wenselijk is; en
- • advies verstrekken aan de Raad over het verzamelen en het rapporteren aan de verdragsluitende staten van alle inlichtingen die zij nodig acht en die nuttig zijn voor de vooruitgang van de luchtvaart.

Omwille van de sterke groei van de luchtvaartsector in de afgelopen decennia is bij meerdere individuele verdragsluitende staten, maar ook in de verschillende regio's de behoefte ontstaan om deel te nemen aan het dagelijkse bestuur, aan de Raad en aan het belangrijkste overlegorgaan voor inhoudelijk overleg inzake luchtvaartveiligheid binnen de ICAO, de Commissie.

Vlaamse bevoegdheden

Het Verdrag inzake de internationale burgerluchtvaart (hierna 'het Verdrag van Chicago') bevat voornamelijk bepalingen die tot de federale bevoegdheid behoren, namelijk het luchtverkeer. De bijlagen bij het Verdrag van Chicago bevat bepalingen die betrekking hebben op aangelegenheden die krachtens artikel 6, § 1, II, en X, 7°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen deels vallen onder de bevoegdheid van de Gewesten. Het gaat inzonderheid onder meer over, enerzijds, bijlage 14 met als titel "Aérodromes", die bestaat uit een "Volume I: Conception et exploitation technique des aérodromes" en een "Volume II : Hélistations" en, anderzijds, bijlage 16 met als titel "Protection de l'environnement", die bestaat uit drie boekdelen met de respectieve titels "Bruit des aéronefs", "Émissions des moteurs d'aviation" en "Émissions de CO2 des avions".

Overeenkomstig artikel 57, a) van het Verdrag van Chicago is de Commissie voor het Luchtverkeer, ertoe gehouden "wijzigingen van de Bijlagen van dit Verdrag te overwegen en aan de Raad voorstellen tot aanvaarding daarvan te doen".

Aangezien de voorliggende protocollen ertoe strekken de samenstelling van bepaalde organen te wijzigen, met name de Raad en de Commissie voor het Luchtverkeer, die betrokken moeten worden bij de wijziging van de bijlagen bij het Verdrag, met inbegrip van inzonderheid de voornoemde bijlagen 14 en 16, dienen die Protocollen beschouwd te worden als gemengde verdragen waaraan niet alleen de federale overheid maar eveneens de gewesten hun instemming moeten verlenen.

2. Procedureverloop

Gemengd karakter

In zijn advies van 20 juni 2018 met kenmerk 63.585/4 bij het ontwerp van instemmingswet, is de Raad van State van mening dat ook de gewesten bevoegd zijn.

Tijdens zijn vergadering van 22 april 2025 heeft de Werkgroep gemengde verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), het gemengd karakter van deze protocollen vastgelegd. Zowel de federale overheid als de gewesten zijn bevoegd.

Advies van de Raad van State, afdeling Wetgeving

(p.m.)

II. TOELICHTING BIJ DE PROTOCOLLEN

Het Protocol tot wijziging van artikel 50(a) van het Verdrag van Chicago voorziet in de uitbreiding van het aantal zetels in de Raad. Zo wordt de Raad uitgebreid van 36 naar 40 leden. Ter rechtvaardiging werd hierbij gewezen op de stijging van het aantal lidstaten van de ICAO, alsook de stijging en het toegenomen belang van internationaal luchtvervoer voor de nationale economieën van de lidstaten. Uitbreiding van het aantal leden van de Raad zorgt er ook voor dat een beter evenwicht wordt bewerkstelligd door middel van een ruimere vertegenwoordiging van de verdragsluitende staten in de ICAO.

Deelname aan de Raad is voor verdragsstaten van groot belang voor het uitoefenen van bestuurlijke invloed op de ICAO. Uitbreiding van het aantal leden is daarom essentieel, niet in de laatste plaats voor verdragsluitende staten die nog geen zitting hebben in de Raad. Zoals hoger vermeldt, vertegenwoordigt de Raad namelijk het dagelijks bestuur van de ICAO. Verder heeft de Raad belangrijke bevoegdheden bij de aanpassing van de bijlagen bij het Verdrag van Chicago.

Het Protocol tot wijziging van artikel 56 van het Verdrag van Chicago voorziet in de uitbreiding van het aantal zetels in de Commissie voor het Luchtverkeer. De Commissie wordt uitgebreid van 19 naar 21 leden. Ook bij deze wijziging werd ter rechtvaardiging ervan gewezen op het gestegen aantal lidstaten van de ICAO. Daarnaast zorgt de uitbreiding van het aantal leden van de Commissie ervoor dat zij gebruik kan maken van de deskundigheid, ervaring, vaardigheden en kennis waarover de verdragsluitende staten beschikken.

Zoals hoger vermeldt, is de Commissie een belangrijk permanent overlegorgaan binnen de ICAO dat over alle aspecten van luchtvaartveiligheid gaat. De leden van de Commissie bekleden een onafhankelijke positie als luchtvaartexpert. Zij vertegenwoordigen formeel geen staat of lidstaat binnen de ICAO. Potentiële leden van de Commissie moeten daarom aan hoge kwaliteits- en deskundigheidsvereisten voldoen.

Beide Protocollen treden in werking voor de staten die het hebben bekrachtigd, op de datum van neerlegging van de honderd achtentwintigste akte van bekrachtiging. Voor elke staat die dit Protocol na die datum ratificeert, treedt het Protocol in werking op de datum van neerlegging van zijn akte van bekrachtiging bij de ICAO.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken,
Digitalisering en Facilitair Management,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Havens en Sport,

Annick DE RIDDER